



Białystok, 23.03.2026 r.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI POLSKIEGO OŚRODKA LALKARSKIEGO POLUNIMA ZA 2025 ROK

1. Zebrania Zarządu

W 2025 r. odbyły się 5 posiedzeń Zarządu:

- 6 marca – online
- 17 marca – w Instytucie Teatralnym im. Z. Raszewskiego w Warszawie,
- 5 września – online (Jacek Malinowski, Marek b. Chodaczyński)/Teatr Miniatura Gdańsk (Bernarda Bielenia, Ewa Piotrowska, Andrzej Bartnikowski)
- 6 września – online (Jacek Malinowski, Marek b. Chodaczyński)/Teatr Miniatura Gdańsk (Bernarda Bielenia, Ewa Piotrowska, Andrzej Bartnikowski)
- 14 listopada – online

Podczas zebrań Zarząd dyskutował m.in. nad kierunkami działalności stowarzyszenia, udzielał patronatów, omawiał kwestie dotyczące finansów oraz możliwości pozyskania dodatkowych środków na działalność stowarzyszenia, organizacji Światowego Dnia Lalkarstwa 2025 oraz Światowego Dnia Lalkarstwa 2026, podpisania nowego aneksu (zwiększającego kwotę dofinansowania) do nowego aneksu do umowy z Instytutem Książki na czasopismo Teatr Lalek, a także zasad, na jakich ma powstać nowy kształt pisma.

2. Członkowie

Stan członków na koniec 2025 roku wyniósł:

- 45 członków indywidualnych, w tym 1 członek honorowy (Marek Waszkiel),
- 30 członków zbiorowych.

Z żalem pożegnano:

-**Jana Plewako-** (1937-2025) – aktora, mistrza klasycznych technik animacji lalek, reżysera, doktora habilitowanego, profesora Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza w Warszawie, Filii w Białymstoku.

- **Arkadiusza Klucznika** – (1967-2025) - Profesora, wieloletniego wykładowcę akademickiego, dyrektora teatrów, reżysera i aktora.

- **Wojciecha Szlachowskiego** – (1956-2025) mistrza i wizjonera teatru, reżysera, aktora, poetę, wykładowcę akademickiego, znakomitego autora sztuk.

- **Grzegorza Kwiecińskiego** – (1957–2025) – artystę plastyka, scenografa, wizjonera sztuki, reżysera teatralnego oraz twórcę autorskiego Teatru Ognia i Papieru.

3. Światowy Dzień Lalkarstwa

Światowy Dzień Lalkarstwa odbył się 17 marca 2025 r. w Instytucie Teatralnym im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie.

Coroczne święto Lalkarzy jest wspaniałą tradycją, podczas której spotyka się szerokie grono przedstawicieli polskich Teatrów lalkowych, a także aktorzy, reżyserzy, kompozytorzy, scenografowie, studenci kierunków artystycznych, niezależni twórcy oraz sympatycy teatru lalek. Nie zabrakło również przedstawicieli dwóch szkół teatralnych – Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza w Warszawie, Filii w Białymstoku oraz Akademii Sztuk Teatralnych im. St. Wyspiańskiego w Krakowie, Filii we Wrocławiu. Ze specjalnymi życzeniami wystąpiła Pani Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Hanna Wróblewska, a także prezes Zarządu Głównego Związku Artystów Scen Polskich ZASP Jacek Milczanowski.

Uroczystość rozpoczęła się odczytaniem Międzynarodowego Orędzia UNIMA autorstwa Zavena Pare (jednego z trzech autorów tegorocznego orędzia, obok Lindy Blanchet i Stefana Kaegi).

Organizatorzy uroczystości – Polski Ośrodek Lalkarski POLUNIMA oraz Sekcja Teatrów Lalkowych Związku Artystów Scen Polskich ZASP Stowarzyszenia wręczyli liczne nagrody lalkarskie dla zasłużonych artystów.

W IX edycji konkursu na „Nagrodę dla najbardziej obiecującej aktorki-lalkarki oraz najbardziej obiecującego aktora-lalkarza młodego pokolenia” otrzymał Aleks Joński, za konsekwentną i rzetelną animację lalkową w spektaklu „Teatr Niewidzialnych dzieci” w Teatrze Lalek Pleciuga w Szczecinie. Zdaniem jury „laureat wyróżnił się zdolnością nadania postaci ekspresji i unikalnego charakteru, a także głębokim zrozumieniem materii lalkowej oraz umiejętnością współpracy zespołowej, co czyni go jednym z najbardziej obiecujących lalkarzy młodego pokolenia”. Wyróżnienie w konkursie przypadło aktorce Teatru Maska w Rzeszowie Joannie Prus. Nagrody sfinansowane zostały ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Nowością wśród nagród był Lalkarski Atest Jakości LAJK POLUNIMA za rok 2024, który został przyznany dwóm spektaklom teatrów lalkowych: spektaklowi Śląskiego Teatru Lalki i Aktora Ateneum w Katowicach „Inny” w reż. Tomasza Maślakowskiego oraz spektaklowi Teatru Groteska w Krakowie „Śmierć i Męczeństwo Marata” w reżyserii Konrada Dworakowskiego.

Prezydentka Polskiego Ośrodka Lalkarskiego POLUNIMA, dyrektor Teatru Baj w Warszawie, Ewa Piotrowska oraz I Wiceprezydent POLUNIMA, dyrektor Białostockiego Teatru Lalek Jacek Malinowski, wręczyli Nagrody WILKA. Otrzymali je: Lucyna Kozień – była dyrektor Teatru Banialuka w Bielsku-Białej i wieloletnia redaktor naczelna czasopisma

„Teatr Lalek”, jak wyraziła Ewa Piotrowska: „nie tylko za redakcję tych 100 numerów Teatru Lalek, za te tysiące przedrukowanych stron, ale za niewiarygodne oddanie i ogromny wkład w budowanie historii polskiego teatru lalkowego na kartach naszego czasopisma” oraz Marek Chodaczyński – reżyser, aktor, dyrektor Stowarzyszenia Unia Teatr Niemożliwy, a także dyrektor generalny Międzynarodowego Festiwalu Teatru Lalek i Animacji Filmowych dla Dorosłych „Lalka też Człowiek” za „50 lat działalności artystycznej na polskiej scenie teatru lalkowego i szczególną dbałość o rozwój lalkarstwa polskiego”.

Sekcja Teatrów Lalkowych ZASP również wręczyła swoje nagrody za wybitne osiągnięcia artystyczne w dziedzinie teatru lalek. Najwyższe wyróżnienie – Nagrodę HENRYK otrzymała scenografka Joanna Braun, natomiast Plakietki ZASP z rąk Przewodniczącej Katarzyny Kulik otrzymali: Marta Guśniowska, Artur Dwulit, Robert Drobnuch, Ewa Sokół-Malesza, Michał Tramer, Krzysztof Tarasiuk, Krzysztof Bitdorf, Jakub Krofta, prof. Halina Waszkiel, Ewa Polak-Walesiak i Piotr Tomaszuk.

Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego odznaczyła Artystów Medalami „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”. Złoty Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” z rąk Ministry odebrał dyrektor naczelny i artystyczny Opolskiego Teatru Lalki i Aktora im. Alojzego Smolki Krystian Kobyłka.

Braźowe Medale „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” odebrali członkowie Sekcji Teatrów Lalkowych ZASP – Katarzyna Kulik (przewodnicząca) i Maria Wilma-Hinz (sekretarz), a także: dyrektor Teatru Arlekin w Łodzi Wojciech Brawer, , dyrektor Teatru Animacji w Poznaniu Piotr Klimek dyrektor Wrocławskiego Teatru Lalek Jakub Krofta, dyrektor Teatru Lalek Guliwer w Warszawie Robert Drobnuch, dyrektorka Teatru Ateneum w Katowicach Małgorzata Langier, dyrektor naczelny i artystyczny Teatru Miniatura w Gdańsku Michał Derlatka oraz dyrektor naczelny i artystyczny Teatru Lalki i Aktora w Wałbrzychu Zbigniew Prażmowski.

Podczas uroczystości był również czas, aby wspomnieć tych, którzy niedawno od nas odeszli – Wiesława Hejno, Lesława Pieckę oraz Jana Plewako – Mistrzów Sztuki Lalkarskiej.

Dziękujemy naszym współorganizatorom Sekcji Teatrów Lalkowych ZASP Stowarzyszenia oraz gospodarzowi uroczystości – Instytutowi Teatralnemu im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie na czele z Panią Dyrektorem Justyną Czarnotą.

4. Pismo Teatr Lalek

W 2025 roku ukazały się 2 podwójne numery „Teatru Lalek” oraz Animator w wersji online. Redaktorem naczelnym pisma został Kamil Kopania, zastępczynią redaktora naczelnego Marcelina Widz, współpraca redakcyjna i koordynacja współpracy z Polunimą oraz Instytutem Książki – Anna Retoruk, korekta tekstów polskich – Iga Kruk-Żurawska, korekta tekstów angielskich – Timotny Williams, tłumaczenia na jęz. angielski – Rafał Kuczyński,

Dominika Rusiecka, Fryderyk Bordzoł, Katarzyna Siergieja, skład i oprawa graficzna – Jacek Malinowski.

Archiwalne numery pisma „Teatr Lalek” oraz periodyku „Animator” dostępne są na stronie www.teatrlalek-pismo.pl.

W 2025 r. Polunima podpisała aneks do umowy z Instytutem Książki zwiększający finansowanie wydawania czasopisma Teatr Lalek z 100 tys zł. Na 187 000 zł.

W 2025 r. ukazały się 2 podwójne numery pisma TEATR LALEK:

- nr 1-2/2025

- nr 3-4/2025

Ponadto ukazał się jeden numer ANIMATORA w wersji online, w opracowaniu redakcyjnym Renaty Chudeckiej.

5. Patronaty POLUNIMA

W 2025 r. objęto patronatem:

- 5. edycję Międzynarodowego Festiwalu Teatrów Lalek dla Dorosłych "METAMORFOZY LALEK" w Białymstoku,
- VII Festiwal małych Prapremier w Wałbrzychu w dn. 14-19.09.2025 r.
- XIX edycję Międzynarodowego Festiwalu Teatru Lalek i Animacji Filmowych dla Dorosłych „Lalka też Człowiek” w dn. 11-18.10.2025 r.
- XXXIII Ogólnopolskiego Festiwalu Teatrów Lalek w Opolskim Teatrze Lalki i Aktora im. A. Smolki w dn. 18-24.10.2025 r.
- Międzynarodową Konferencję Performatywną LALKA NOVA 2: CONNECTIONS/POŁĄCZENIA w dn. 26-28.11.2025 r.
- Jubileuszową wystawę w Śląski Teatrze Lalki i Aktora „Ateneum” w Katowicach.

6. Patronaty TEATR LALEK

- 15. Międzynarodowy Festiwal Teatrów Lalek „Katowice Dzieciom” w dn. 1-4.10.2025 r. – osoba delegowana – Anna Kruk
- VII Festiwal małych Prapremier w Teatrze Lalki i Aktora w Wałbrzychu – 14-19.09.2025 r. – osoba delegowana – Anna Kruk
- Międzynarodowy Festiwal ANIMA w Kwidzynie w dn. 7-11.10.2025 r. – osoba delegowana – Marcelina Widz.
- 5. edycja Międzynarodowego Festiwalu Teatrów Lalek dla Dorosłych "METAMORFOZY LALEK" w Białymstoku – osoba delegowana – Marcelina Widz.
- Międzynarodowa Konferencja Performatywna LALKA NOVA 2: CONNECTIONS/POŁĄCZENIA – osoba delegowana – Marcelina Widz, Albert Roca Macià (fotografia)

7. Dyplom POLUNIMA

W 2025 roku dyplom POLUNIMA przyznano:

- AST Wrocław (Międzynarodowa Konferencja Performatywna LALKA NOVA 2) – za „Stworzenie niezwykle ważnej inicjatywy - Międzynarodowej Konferencji Performatywnej LALKA NOVA, która łączy świat teatru formy z interdyscyplinarną refleksją nad tożsamością, technologią i współczesnymi przemianami w sztuce”.
- Teatr Lalki i Aktora w Wałbrzychu (VII Festiwal małych Prapremier) - spektaklowi „Siedem łóżek malutkiej popielicy” Teatru H. Ch. Andersena w Lublinie.
- Śląski Teatr Lalki i Aktora – (15. Międzynarodowy Festiwal Teatrów Lalek „Katowice Dzieciom”) – za mistrzowskie ożywianie lalek przez aktorów i muzyków w spektaklu „Pingwin w czerwonej czapeczce” otrzymało Bratislavske babkowe divadlo ze Słowacji.
- Unia Teatr Niemożliwy (XIX edycja Międzynarodowego Festiwalu Teatru Lalek i Animacji Filmowych dla Dorosłych „Lalka też Człowiek”) za „taniec marionetek dla Bence Sarkadi”. Drugi dyplom honorowy za „wszystkie razem i każdy z osobna składniki spektaklu „The House”.
- Opolski Teatr Lalki i Aktora (XXXIII Ogólnopolskiego Festiwalu Teatrów Lalek) dla spektaklu „Kulawa Kaczka i Ślepa Kura” Teatrów Lale. Teatr i Wrocławskiego Teatru Lalek za brawurowe aktorstwo czyniące z obu aktorek wehikuł formy oraz oryginalne potraktowanie audio deskrypcji jako artystycznego wyzwania.

8. Kongres UNIMA 2025

24 maja 2025 r. rozpoczął się Kongres UNIMA 2025, który trwał do 30 maja. W tym roku międzynarodowe środowisko lalkarskie zgromadziło się w Chuncheon w Korei Południowej. Była to wyjątkowa okazja do spotkania Narodowych Centrów UNIMA z całego świata, dzielenia się doświadczeniami z działalności kulturalnej, a także wymiany poglądów i pomysłów na przyszły kształt UNIMA Union Internationale de la Marionnette.

Podczas tegorocznego kongresu przedstawiciele kilkudziesięciu lalkarskich ośrodków z całego świata, mieli prawo wziąć udział w głosowaniu na nowe władze UNIMA. Polski Ośrodek Lalkarski POLUNIMA reprezentowany był przez Prezydent Ewę Piotrowską, która była obecna w Chuncheon oraz I WicePrezydenta Jacka Malinowskiego.

Na miejscu Prezydent Ewa Piotrowska miała możliwość zaprezentowania Polskiego Ośrodka Lalkarskiego w krótkim raporcie z kilku ostatnich lat działalności.

W kongresie uczestniczyli delegaci z ponad 60 krajów członkowskich. Był to czas dzielenia się własnymi doświadczeniami, planowania przyszłości UNIMA, a przede wszystkim wyboru nowego Zarządu.

Podczas tegorocznego kongresu zostały wybrane nowe władze z pełnym zarządem i komitetem wykonawczym. Członkowie UNIMA wybrali swój nowy Zarząd na mandat 2025-2029:

Prezydentka Louise Lapointe (Kanada)

Sekretarz generalny Fabrizio Montecchi (Włochy)

Skarbnik Clément Peretjatko (Francja)

Program nowego prezesa i sekretarza generalnego „Odnawianie siebie w zmieniającym się świecie – projekt dla UNIMA” przewiduje odnowione, integracyjne i połączone ze sobą stowarzyszenie. Wzywa do odbudowania relacji, wspierania dialogu i wzmacniania więzi międzynarodowych – umieszczenie UNIMA jako silnej organizacji pozarządowej kulturalnej zaangażowanej w globalną społeczność.

W skład Komitetu Wykonawczego weszli:

Anurupa Roy (Indie), Janni Younge (RPA), Louise Lapointe (Kanada), Annette Dabs-Baucks (Niemcy), Fabrizio Montecchi (Włochy), Fedelis Kyalo (Kenia), Salma Mohseni Ardehali (Iran), Nazli Mirac Umit (Turcja), Jakub Hora (Czechy), Kata Csató (Węgry), Kembly Aguilar (Kostaryka), Cariad Astles (Zjednoczone Królestwo), Omar Alvarez (Argentyna), Clément Peretjatko (Francja), Terence Si Peng Tan (Singapur), Soro Badrissa (Wybrzeże Kości Słoniowej), Tang Guoliang (Chiny), Erduyn Maza Morgado (Kuba).

Podczas 24. Kongresu UNIMA w Chuncheon w Korei Południowej, otrzymał tytuł Honorowego Członka UNIMA, w uznaniu za wyjątkowy wkład w sztukę lalkarską oraz rozwój UNIMA.

9. Konkursy na kandydatów na stanowiska dyrektorów teatrów lalek

W związku z *Ustawą z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej*, w 2025 roku Polski Ośrodek Lalkarski POLUNIMA został poproszony o wytypowanie przedstawiciela do udziału w pracach komisji do wyboru kandydata na stanowisko dyrektora Opolskiego Teatru Lalki i Aktora im. A. Smolki. W pracach komisji konkursowej wziął udział - I Wiceprezydent POLUNIMA Jacek Malinowski.

Ponadto Zarząd POLUNIMA na prośbę Prezydenta Miasta Jeleniej Góry - organizatora Zdrojowego Teatru Animacji w Jeleniej Górze wydał negatywną opinię w sprawie ponownego powołania pani Małgorzaty Nauki na stanowisko dyrektora teatru bez konieczności przeprowadzenia konkursu. Zarząd rekomendował zorganizowanie konkursu. Do udziału w pracach komisji wytypowano członka POLUNIMY – Andrzeja Wierdaka.

Zarząd POLUNIMA na prośbę Prezydenta Miasta Torunia – organizatora Teatru Baj Pomorskiego w Toruniu wydał pozytywną opinię w sprawie ponownego powołania Pana Zbigniewa Lisowskiego na stanowisko dyrektora bez konieczności przeprowadzania konkursu.

Zarząd POLUNIMA na prośbę Prezydenta Miasta Wałbrzycha – organizatora Teatru Lalki i Aktora w Wałbrzychu wydał pozytywną opinię w sprawie ponownego powołania Pana Zbigniewa Prażmowskiego na stanowisko dyrektora bez konieczności przeprowadzania konkursu.

10. Pozyskiwanie środków publicznych:

W 2025 r. złożono wniosek do MKiDN (Program Teatr) o dofinansowanie organizacji Światowego Dnia Lalkarstwa 2026 w kwocie 50 000 zł. Wniosek uzyskał 80 punktów, został rozpatrzony pozytywnie, ale nie zakwalifikował się do dofinansowania.

Ewa Prokopska
Michał Dębno
Bernarda Borkowicz


